



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

Imperatione maiestat[is] est: in palatio tres ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Proemiū in Scholasticā historiam

Incipit prologus epistolarius.

Reuerendo

patri ac domino suo Gualtero
helmo dei gratia seno-
nensi archiepiscopo. Pe-
trus seruus christi presbyter
tertrecentensis. Vitam
bonam et exitum beatum

Causa suscepti laboris fuit instans petitio
sociorum. Qui cum historiae sacre scripture in
serie et glossis diffusam lectitarent breuem ni-
mis et inexpressam, opus aggredi me compu-
lerunt: ad quod per veritatem historie sequenda
recurreret. In quo sic animus stilo impaui: ut
a dictis patrum non recederem. Licet nouitas fa-
uorabilis sit: et mulcens aures. Porro a cos-
mographia moysi inchoans: rituum histori-
am deduxi usque ad ascensionem saluatoris, per
lagus mysteriorum peritioribus relinquens: in
quibus vtilia et vetera prescripta: et noua cedere licet.
De historiis quoque ethnicorum quedam incidens
ita pro ratione temporum inserui: instar rituum
qui secus alneum diuertacula que inuenerit
replens: perseruare tamen non cessat. Veritatem
que stilo rudi opus est lima, vobis pater in
deum limam referuauit: ut huius operi deo volente et
correctio vestra splendor: et auctoritas pres-
beat pennitatem. Per omnia benedictus deus.

Incipit historia scholastica theologie di-
sciplina.

Imperatozie ma-

ifestas est: in palatio tres hinc man-
siones, auditorium vel historiarum:
in quo iura decernit, cenaculum: in quo cibaria
distribuit, thalamum: in quo quiescit. Ad hunc
modum imperator noster qui imperat ventis et
mari: mundum hinc habet pro auditorio, vbi
ad nutum eius omnia disponunt. Unde illud.
Estate, Celum et terram ego impleo. Secundum hunc
dicunt dominus. Unde, Domini est terra et pleni-
tudo eius. Animam iusti habet pro thalamo,
quia deliciae sunt ei ibi quiescere et esse cum fi-
liis hominum. Secundum hunc dicunt sponsus: et anti-
ma cuiusque sponsa. Sacra scriptura habet
pro cenaculo: in qua sic suos inebriat: ut so-
brios reddat. Unde, Ambulauimus in do-
mo dei cum consensu. id est in sacra scriptura
solum sapientes secundum hanc dicunt patres

familias, Cenaculi
huius tres sunt par-
tes, fundamentum, pa-
ries, tectum. Histo-
ria fundamentum est
cuius tres sunt spec-
ies, Annalis, Kales-
daria, Ephimera,
Allegoria paries su-
perinnitens: quod per fa-
ctum aliud factum
figurat. Tropolo-
gia domus culmini
superpositus: que per
id quod factum est
quid a nobis sit fa-
ctum insinuat. Pri-
ma plantior, Secunda acutior, Tertia suauior.

Al fundamentum sume-
mus principium lo-
quendi, imo ab ipso
fundamenti princi-
pio, eo iuuante qui
omnium princeps
est principium.

stantia, Quandoque a numero: ut Apphedece
septem mulieres virum unum tenet, id est septem
dona gratiarum. Quandoque a loco: ut per montem in quo
docebat christus eminentiam virtutum. Quandoque
a tempore: ut non sit fuga vestra hinc hinc vel
sabbato, id est in refrigeratione charitatis. Quandoque
a facto: ut interfectio Holie a David, id est in-
terfectio diaboli a christo. Tropologia est ser-
mo conuersus: pertinens ad mores animi.
Et magis mouet quam allegoria: que pertinet ad
ecclesiam militantem: anagoge ad triumphan-
tem: et ad domini trinitatem.

Sequitur tabula in historia Genesis

De creatione empyrei celli et quattuor ele-
mentorum, Ca. i.
De primaria mundi confusione, ca. ii.
De opere prime diei, ca. iii.
De opere secunde diei, ca. iiii.
De opere tertie diei, ca. v.
De opere quarte diei, ca. vi.
De opere quinte diei, ca. vii.
De opere sexte diei, ca. viii.
De creatione hominis, ca. ix.

a 2

Ephimera est febris que
durat tamen per diem a ver-
me dicta, qui eodem
die moritur quo nascitur.
Historia annalis
est factum: quod per annum
factum est, kalendaria bi-
storia que in vno mense
facta est, factum aliquid in
signe quod in vno mense
factum est, Ephimera est
quod repetitum factum est, in
vno die vel in parte men-
sis. Hac similitudine ephimera
est piscis que moritur
eodem die que nascitur.

Secunda acutior, Tertia suauior.

Sumit allegoria quae
a persona: ut Iesus
ac significat christum.
Quandoque a re que non
est persona: ut verberatio
cibus humanitatem pas-
sam significat. Perso-
na enim est individua
rationalis nature sub-

stantia, Quandoque a numero: ut Apphedece
septem mulieres virum unum tenet, id est septem
dona gratiarum. Quandoque a loco: ut per montem in quo
docebat christus eminentiam virtutum. Quandoque
a tempore: ut non sit fuga vestra hinc hinc vel
sabbato, id est in refrigeratione charitatis. Quandoque
a facto: ut interfectio Holie a David, id est in-
terfectio diaboli a christo. Tropologia est ser-
mo conuersus: pertinens ad mores animi.
Et magis mouet quam allegoria: que pertinet ad
ecclesiam militantem: anagoge ad triumphan-
tem: et ad domini trinitatem.

Sequitur tabula in historia Genesis

De creatione empyrei celli et quattuor ele-
mentorum, Ca. i.
De primaria mundi confusione, ca. ii.
De opere prime diei, ca. iii.
De opere secunde diei, ca. iiii.
De opere tertie diei, ca. v.
De opere quarte diei, ca. vi.
De opere quinte diei, ca. vii.
De opere sexte diei, ca. viii.
De creatione hominis, ca. ix.

a 2